

העונש הצפוי על עבירת שימוש במידע פנים - בסימן החשדות נגד השר חיים כץ

לאחרונה פורסם כי שר הרווחה המכהן חיים כץ נחקר תחת אזהרה בחשד כי עשה שימוש במידע פנים לצורך הפקת רווחים אישיים. מדובר בעבירה פלילית הקבועה בחוק ניירות הערך, ואשר העונש עליה הוא עד חמש שנות מאסר בפועל. מהו חוק ניירות ערך ומהי העבירה בה חשוד השר כץ? עו"ד אסף דוק מסביר.

חוק ניירות ערך - מטרתו ונושאי השונים

בשנת 1968 נחקק חוק ניירות הערך בישראל, מתוך מטרה להסדיר את האופן בו יתנהל המסחר בבורסה. על פי החוק, נייר ערך הוא תעודה שמונפקת בסדרה מטעם אגודה שיתופית, חברה או תאגיד אחר, שמקנה זכות לחברות או לתביעה. החוק עוסק במגוון רחב של נושאים שמסדירים את התחום, לרבות אופן המסחר, האופן שבו מוקמת ומתנהלת בורסה, וכן עבירות פליליות הקשורות בנושא. כמו כן, לאור הקביעות האמורות בו הוקם גוף המכונה "הרשות לניירות ערך" שתפקידו לשמור על האינטרסים והעניינים של המשקיעים, ולפקח אחר המסחר שהם מנהלים בתעודות המונפקות. בחוק עצמו מוגדרות סמכויות הרשות והמבנה שלה, נהלי האכיפה וכן החובה לדווח לה על פעולות שונות.

לדוגמה, נקבע שתאגיד המעוניין למכור ניירות ערך בבורסה חייב לפרסם תחילה תשקיף עם כל הפרטים הרלוונטיים, וזאת לאחר שעבר בחינה ברשות. ובאשר לעבירות הפליליות, מדובר באיסורים שמטרתם להבטיח כי בבורסה יתקיים מסחר הוגן, ושישמר האמון של ציבור המשקיעים. האמון עצמו חיוני להתנהלות התקינה של המסחר, וכמובן לנכונותם של אנשים להשקיע את כספם באפיק פיננסי זה. על כן, העוברים על התקנות פוגעים ומסכנים את הענף, וגורמים נזק משמעותי לכלכלה הישראלית.

שימוש במידע פנים - עבירה פלילית שדינה מאסר בפועל

השר חיים כץ נחקר תחת אזהרה בחשד כי עשה שימוש במידע פנים שלא חוק כחוק. ואולם, זוהי לא העבירה החמורה ביותר בתחום. קודמת לה עבירת שימוש במידע פנים על ידי איש פנים, המובאת בסעיף 52 ג' לחוק ניירות הערך. איש פנים הוא אדם הממלא תפקיד של מנכ"ל או דירקטור בחברה מסוימת, או כל אדם שלאור תפקידו או מעמדו או קשריו מקבל גישה אל מידע פנים. יש לציין כי גם בני משפחתו של אדם זה יכולים להיחשב בתור אנשי פנים. בתוך כך, מידע פנים הוא זה המעיד על שינוי, התפתחות או כל תחום אחר הקשור לחברה מסוימת, שאינו מוכר לציבור, ואם היה מוכר היה יכול להשפיע באופן מהותי על ערכן של התעודות הנסחרות.

כמו כן, על פי סעיף 52 ג', אסור לאיש פנים לעשות שימוש במידע פנים, ואין זה משנה אם הצליח עקב כך להפיק רווחים או שלא. העובר על סעיף זה צפוי לענישה מרבית של **חמש שנות מאסר**, או לחילופין לקנס בסכום משמעותי. יש לציין כי היסוד לעבירה זו הוא מכירה וקנייה של ניירות ערך של החברה בתקופה של שלושה חודשים. כלומר, אם אדם קנה ולאחר שלושה חודשים מכר, או להיפך - מכר ולאחר שלושה חודשים קנה. יחד עם זאת, במידה שיוכח כי השימוש במידע פנים לא נעשה כדי להפיק רווח אישי, הרי שלא מדובר בעבירה. עוד יצויין, כי העונש החמור ביותר שנגזר על אדם שהורשע בעבירה זו עומד על 30 חודשי מאסר בלבד.

עבירת שימוש במידע פנים שלא על ידי איש פנים

מאחר שהשר חיים כץ אינו איש פנים בחברות הקשורות לפרשה שבגינה נחקר, הרי שאינו חשוד בעבירה המתוארת בפסקה הקודמת. חוקרי הרשות לניירות ערך חושדים כי עבר על הסעיף הבא לחוק, שמספרו 52 ד'. זהו סעיף האוסר על שימוש במידע פנים מטעם אדם משני, אשר המידע הרגיש הגיע אליו על ידי אדם שאכן מהווה איש פנים בחברה.

במקרה הנוכחי, השר חשוד שקיבל מאיש כספים מידע על מיזוג צפוי בין שתי חברות, דבר שצפוי היה להוביל לנסיקה משמעותית במחיר ניירות הערך של אחת מהן. מדובר בעבירה פחות חמורה מהקודמת שכן לא מדובר בניצול לרעה של תפקיד או מעמד על מנת להפיק רווח אישי. יחד עם זאת, עדיין יש במעשים אלו כדי להעיד על מסחר בלתי הוגן והם נחשבים לעבירה פלילית. העונש המרבי המוטל בגין עבירה זו עומד על שנתיים מאסר, או לחילופין קנס בסכום משמעותי.